

**Doc. Ing. Igor KOSÍR, CSc., Katedra medzinárodných vzťahov
Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
Kuzmányho 1, 974 01 Banská Bystrica
Tel.: ++421 903 287 588 * e-mail: igor.kosir11@gmail.com**

Oponentský posudok na dizertačnú prácu

Systém verejnej intervencie v sektore obilovín v rámci SZP

**Doktorand: Ing. Tereza BUDŇÁKOVÁ
Vedúci práce: prof. Dr. Ing. Libor GREGA**

**Provozne ekonomická fakulta
Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně**

Doktorandka si zvolila pre svoju dizertačnú prácu **tému z národohospodárskeho, ako aj kontinentálneho integračného a čiastočne aj globálneho hľadiska permanentne od vstupu 10 krajín strednej a východnej Európy do EÚ (2004, 2007) aktuálnu a z hľadiska vývojových tendencií v oblasti európskej integrácie a tlakov a ďalších dosahov dynamizujúcej sa globalizácie v podmienkach globálnej hospodárskej krízy významnú.** Sektor obilnín predstavuje medzi poľnohospodárskymi plodinami (komoditami) v EÚ oblasť tradične významnú. V kontexte dynamizujúcej sa globalizácie a posilňovania hlasu rozvojových krajín ide o oblasť v sústavnom centre pozornosti teoretikov výskumníkov, ako aj politikov a najmä farmárov. Rámec spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ (SZP) je v medzinárodnom kontexte pritom stále vnímaný aj po niekoľkých reformných etapách od 90. rokov ako jeden z najkontroverznejších. Často sa stáva predmetom kritiky partnerov EÚ, a to tak spomedzi rozvojových krajín, ako aj vyspelých krajín, ktoré nepatria medzi prívržencov koncepcie multifunkčného poľnohospodárstva. Hongkongská ministerská konferencia WTO (2005) s ambíciou do roku 2013 eliminovať akékoľvek exportné subvencie agroproduktov týmto záujmom vyšla za účasti EÚ v ústrety.

• **Hlavným cieľom autorky dizertačnej práce** bolo prezentovať „*výhľad vývoja intervenčného systému*“ (v sektore obilnín) „*do budúcnosti a vytvorenie scenárov jeho možných podôb*“ (oponovaná dizertačná práca – ďalej len *ODP s. 11*). Zároveň v priamej nadväznosti na hlavný cieľ dizertačnej práce si stanovila aj niekoľko čiastkových cieľov: 1) *komplexnú deskripciu súčasného systému verejnej intervencie obilnín* v rámci SZP, 2) *analýzu mechanizmov využitia verejnej intervencie v sektore obilnín* na úrovni EÚ i na regionálnej úrovni, ako aj 3) *identifikáciu výhod a nevýhod* a tiež *vyhodnotenie pravdepodobnosti* jednotlivých identifikovaných budúcich scenárov intervenčného systému. Vychádzajúc z praxe nákupu a predaja obilnín v rámci intervencie doktorandka sformulovala pre dizertačnú prácu dve pracovné hypotézy: 1) *najvýznamnejším faktorom využitia verejnej intervencie je tržová cena*, 2) *závislosť sledovaných veličín využitia verejnej intervencie na daných faktoroch je silnejšia pre ich vzťah na regionálnej úrovni než na úrovni EÚ*. Takto systémovo sformulovanú sústavu hlavného a čiastkových cieľov ODP, ako aj sformulovaných pracovných hypotéz možno vyhodnotiť ako adekvátnu zadaniu a významu témy a zaujímavú z hľadiska tak teórie mnohofunkčného poľnohospodárstva, teórie medzinárodnej ekonomickej

integrácie, ako aj teórie medzinárodného obchodu, no taktiež z hľadiska hospodárskej agro-alimentárnej praxe, podnikovej sféry i adekvátnej ministerskej a úniovej úrovne.

- **Metodika ODP** bola uplatnená cieľavedome a vo väzbe na vytýčený cieľ a z hľadiska dosiahnutého výsledku vysoko účinne. Doktorandka použila na skúmanie cieľovej problematiky predovšetkým *metódu systémového prístupu, analyticko-syntetickú metódu* (vrátane kvantitatívnej a kvalitatívnej analýzy), podporovanú najmä *metódou komparácie, matematicko-štatistickými metódami* (najmä metódou korelačnej analýzy) a *logicko-historickou metódou* skúmania. Jej štýl je jasný, prehľadný, logický, zaangažovaný, kultivovaný; citovanie informačných zdrojov, ako aj na konci práce zoradených bibliografických záznamov korektné (*ODP s. 129-138*). Integrálnou súčasťou textovej časti práce je aj 32 tabuliek, 19 grafov, 7 rámečkov (boxov) a zoznam používaných skratiek, tabuliek, grafov, rámečkov a príloh (*ODP s. 126-127*). Celkovo má ODP rozsah 138 s., vrátane funkčnej prílohovej časti (*ODP s. 119-125*).

- **Informačné zdroje ODP** (knižné a časopisecké, právne dokumenty, ako aj ďalšie internetové), z ktorých doktorandka vychádzala, hodnotím pozitívne. Ich výber, tak zahraničných, ako aj českých autorov považujem za adekvátny a reprezentatívny (P. BURNÝ, A. LEDENT, L.- P. MAHÉ, F. ORTALO-MAGNÉ, J.F.M. SWINNEN, R. WAITE a ďalší, ako aj P. FIALA, B. MINAŘÍK, M. PITROVÁ a ďalší, ako aj materiály orgánov EÚ (EK, DG AGRI, EP, REÚ), OECD, FAO a pod. Je potrebné oceniť rozsah, obsažnosť - kvalitu a taktiež aktuálnosť použitých zdrojov.

- **Štruktúra dizertačnej práce** je prehľadná, logicky vybudovaná a z hľadiska vytýčeného cieľa vnútorne funkčne členená (tretia a štvrtá časť až trojúrovňovo). Doktorandka ju vložila do zvoleného rámca deväťkapitolovej štruktúry ODP. Na úvodnú východiskovú prezentáciu *SZP*, jej základných charakteristík a vývojových trendov, ako aj hlavných kategórií súvisiacich, resp. nadväzujúcich na kategóriu *intervencia* (*ODP s. 7-10*) nadväzuje druhá časť, ktorú venovala identifikácii *sústavy cieľov a zvolenej metodiky* dizertačnej práce (*ODP s. 11-13*). V tretej kapitole (teoretickej) sa detailne venovala komplexnej *deskripcii súčasného systému verejnej intervencie obilnín v rámci SZP* (*ODP s. 14-40*). Následne sa v časti *Výsledky práce a diskusia* hlbkovo venovala *faktorom využitia verejnej intervencie na úrovni integračného celku EÚ* (*ODP s. 41-68*), ako aj *na regionálnej úrovni* (*ODP s. 69-82*) a taktiež *možnostiam zmien intervenčného systému obilnín v budúcnosti* (*ODP s. 83-113*). Tretia kapitola, ako aj jednotlivé subkapitoly štvrtej kapitoly obsahujú aj samostatný čiastkový záver. Piata kapitola predstavuje *Záver* dizertačnej práce (*ODP s. 114-118*). Naň nadväzujú prílohy, zoznamy a literatúra.

S odbornými závermi ODP Ing. Terezy BUDŇÁKOVEJ (*ODP s. 114-118*), vyhodnotením oboch pracovných hypotéz vo väzbe na jednotlivé najvýznamnejšie obilniny, ako aj jej čiastkovými závermi možno súhlasiť. Oceniť treba taktiež jej úsilie o celkovú systémovosť a maximálne možnú komplexnosť a aktuálnosť pri prezentácii výsledkov realizácie ňou vytýčenej sústavy cieľov dizertačnej práce.

Záverečné zhodnotenie:

Autorka z hľadiska výsledku nadštandardnej dizertačnej práce preukázala v prístupe k vybranej aktuálnej a zároveň perspektívnej problematike profesionálnu schopnosť správne zaradiť uvedenú agrárnu problematiku do širších hospodárskopolitických, národohospodárskych, medzinárodných integračných, ale čiastočne aj globálnych súvislostí uplatnením

vhodných vedeckých metód. Preukázala schopnosť vhodne kombinovať metódu systémového prístupu ako aj analyticko-syntetickú metódu, taktiež metódu komparácie, ako aj ďalšie preverené metódy vedeckého skúmania pri charakterizovaní a hodnotení systému verejnej intervencie v sektore obilnín v rámci SZP Európskej únie. Dokázala zhromaždiť, vytriediť, spracovať a úspešne uplatniť adekvátne a aktuálne zahraničné, ako aj domáce informačné zdroje vo funkčne zvolenej štruktúre práce. Jej práca obsahuje aj vlastné závery, hodnotenia, výhľady a explicitne aj odporúčania pre skúmaný fragment spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ. V uvedenom zmysle možno jednoznačne konštatovať naplnenie vytýčeného cieľa ODP. Ing. Tereza BUDŇÁKOVÁ v dizertačnej práci naplno prezentovala svoj vedeckovýskumný potenciál. Práca je serióznym príspevkom k vedeckej diskusii o fungovaní intervenčného mechanizmu v rámci sektora obilnín spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ v 21. storočí.

Vzhľadom na vyššieuvedené pozitívne hodnotenie, aktuálnosť, obsažnosť a prínosy oponovanej dizertačnej práce Ing. Terezy BUDŇÁKOVEJ k vedeckej diskusii o systéme verejnej intervencie v sektore obilnín v rámci SZP v EÚ

jednoznačne odporúčam jej dizertačnú prácu na obhajobu.

Zároveň odporúčam, aby sa doktorandka počas odbornej diskusie vyjadrila k nasledujúcim otázkam:

- 1) Ktoré činitele Vás motivovali zaujať stanovisko, že v ďalších reformných krokoch spoločná poľnohospodárska politika EÚ nepôjde cestou radikálnejších krokov, ale ako tradične cestou kompromisov, a to i pri eventuálnom presadení jedného z troch identifikovaných scenárov vývoja systému verejnej intervencie obilnín? Domnievate sa, že medzinárodnopolitický tlak, a to i na úrovni WTO a FAO nebude presadzovať radikálnejšie riešenia?
- 2) Reformné kroky sa v SZP v minulosti nepresadzovali ľahko. Tak predchádzajúci komisár Franz FISCHLER, ako aj Mariann FISCHEROVÁ BOELOVÁ mali pri vstupe na pozíciu komisára EÚ isté reformné ambície vo vzťahu k SZP. Mohli by ste ich porovnať s dosiahnutými výsledkami po 10-ročnom mandáte rakúskeho predstaviteľa a 5-ročnom mandáte dánskej nominantky v Európskej komisii a vyhodnotiť ich?

***Po úspešnom priebehu obhajoby dizertačnej práce
jednoznačne odporúčam navrhnúť udeliť Ing. Tereze BUDŇÁKOVEJ
vedecko-akademický titul***

philosophiae doctor (PhD.).

V Bratislave 31. decembra 2009